

Sian
SOTE

**POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE**

Osallisuusvaliokunnan kokous 14.9.2026

Katsaus lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn hyvinvointialueella

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija

Sanna Pirinen

sanna.pirinen@siunsote.fi

- ❖ *Lähisuhdeväkivallan ehkäisy on hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä. Sekä hyvinvointialueen, että kuntien tehtävä.*
 - ❖ *Lähisuhdeväkivallan ehkäisy on osa osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Turvallisuus on perusta sille, että ihminen voi käyttää oikeuksiaan, osallistua ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja yhteiskuntaan. Väkivallan ehkäisyssä tulee huomioida erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat sekä varmistaa palveluiden saavutettavuus, syrjimättömyys ja ihmisen oikeus tulla kuulluksi.*
-
- katsaus lähisuhdeväkivallan ehkäisyn velvoitteisiin ja työhön hyvinvointialueella
 - tavoitteenamme on vahvistaa lähisuhdeväkivallan varhaista tunnistamista, lisätä tietoisuutta sekä varmistaa eri väestöryhmien yhdenvertainen huomioiminen lähisuhdeväkivallan ehkäisyssä.

Pohjois-karjalassa (finlapset 2018 ja 2024, Terveystutkimus, Sotkanet)

Aikuisväestön kokema väkivalta lähisuhteissa

- Henkistä tai fyysistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osuus 20–64-vuotiaita koskien oli noussut Pohjois-Karjalassa vuoden 2022 tuloksesta **7,9 %**, vuonna 2024 **11,4 %iin**.
- Huomioitaessa 64–74-vuotiaat, olivat tulokset koskien ikäryhmää 20–74-vuotiaat nousseet **6,3 %sta 10,6 %iin**.
-> tulokset ylittävät kansallisen keskiarvon (Terve Suomi tutkimus ja Sotkanet indikaattoritieto).
- FinLapset -tutkimuksessa käy ilmi, että esimerkiksi vuonna 2020 pohjoiskarjalaisten vauvaperheiden (3-6kk) vanhemmista **9,1 %** ilmoitti kokeneensa parisuhdeväkivaltaa 12 kuukauden aikana. Vuonna 2024 toteutetun 2017 syntyneiden esikoululaisten vanhemmille suunnatussa tutkimuksessa parisuhdeväkivallan kokemuksista ilmoitti **19,2 %** vanhemmista.

Lapsiin kohdistuva kaltoinkohtelu ja lähisuhdeväkivalta

- 4-vuotiaiden lasten perheitä, kotiympäristöä ja turvallisuutta koskevassa kyselyssä (FinLapset 2018) **13 %** pohjoiskarjalaisista vanhemmista hyväksyi lapsen tukistamisen tai luunapinantamisen. Aluevertailussa kasvatustekniikoihin liittyvä tulos on toiseksi korkein. (HUOM! Lapsen fyysisen ja alistavan kurittamisen kieltävä laki on tullut Suomessa voimaan 1984.) Vastaavaa ikäryhmää koskien 39,9 % vanhemmista on menettänyt maltin lapsen kanssa niin, että on vaivoin saanut itsensä hillittyä vahingoittamatta lasta fyysisesti. Vuonna 2024 tehdyssä tutkimuksessa koskien esikouluikäisiä lapsia (2017 syntyneet) vastaava luku oli 16,5 %. Molemmat tulokset ovat kansallisen vertailun keskiarvoa korkeampia.
- Ikäryhmää koskien lapsen vanhemman tai muun lapsen läheisen taholta kohdistaman fyysisen väkivallan uhriksi joutui **6 %** lapsista, kun taas tutkimuksessa (FinLapset 2024) ilmenee, että pohjoiskarjalaisista vanhemmista tai muista lapsen läheisistä jopa **47,2 %** oli kohdistanut lapseen henkistä väkivaltaa.

Kansainväliset velvoitteet lähisuhde- väkivallan vastaiseen työhön

- EU:n direktiiviin (2024/1385) naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta, **NKV-direktiivi**
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta eli **Istanbulin sopimus**
- Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva YK:n yleissopimus **CEDAW**
- YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista, **Lapsen oikeuksien sopimus**
- Yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan, **Lanzaroten sopimus**

Pohjois-Karjalan maakunnallinen hyte-ohjelma ja hyte-lautakunnan asettamat painopisteet

Hyvinvoivat ja
toimintakykyiset
asukkaat

Elintapaohjaus

Ehkäisevä päihdetyö

Mielen hyvinvoinnin
edistäminen

Osallisuus ja
yhteisöllisyys

NEET-nuoret

Kulttuurihyvinvointi

Turvallinen arki ja
ympäristö

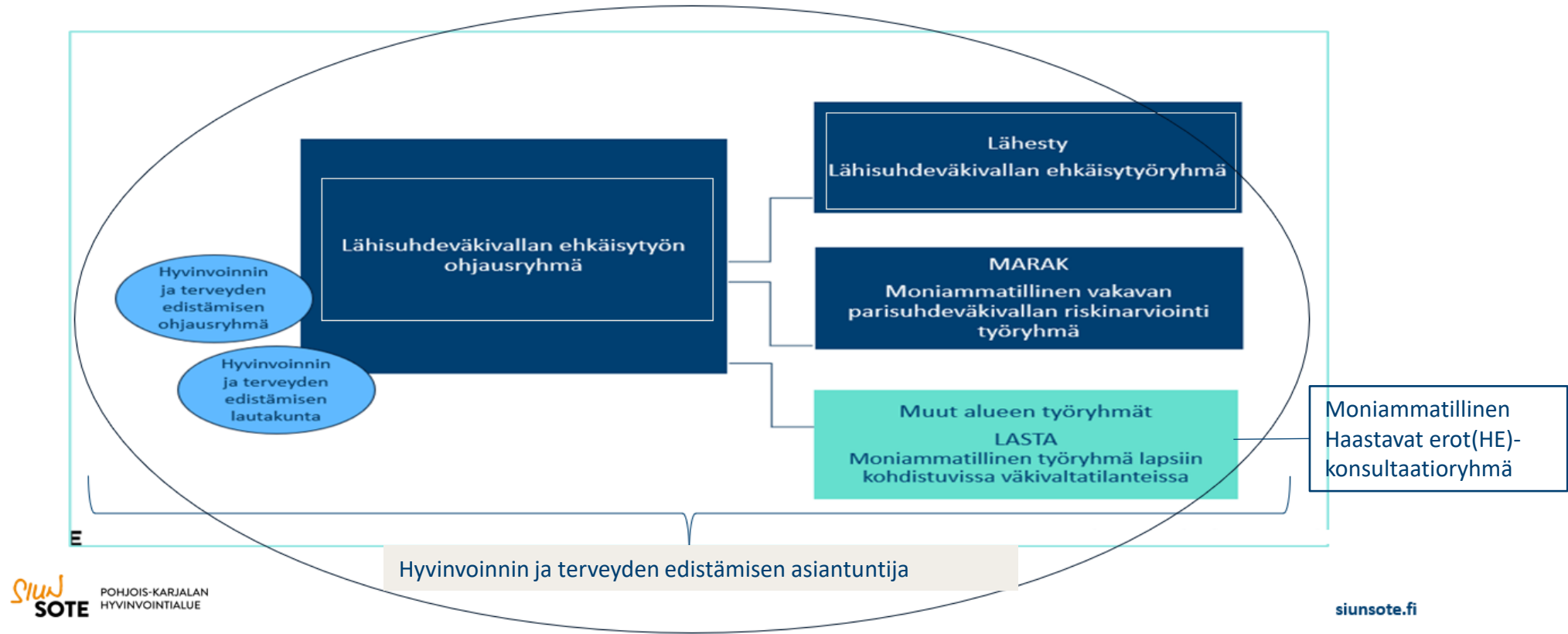
Lähisuhdeväkivallan ehkäisy

Kaatumisen ehkäisy

Hyvinvointialueen strategian mukainen toiminta
Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma

Lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn toiminta hyvinvointialueella

Toimivat rakenteet

ALUEELLINEN LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISYN TOIMINTASUUNNITELMA 2025-2028

POHJOIS-KARJALAN HYVINVOINTIALUE

Toimintasuunnitelman tavoitteena on

- luoda pitkäjänteinen suunnitelma lähisuhdeväkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn edistämiseksi Pohjois-Karjalassa (nelivuotiskaudet).
- vahvistaa hyvinvointialueen roolia ja selkiyttää toimijoiden välistä yhteistyötä ja yhdyspintoja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn kehittämistoimissa.
- parantaa väkivallan piirissä elävien (uhrit/tekijät/todistajat) avun saamista oikea-aikaisesti ja tarvelähtöisesti (edistävä, ehkäisevä, korjaava työ).

Vuosien 2025-2028 lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn päätavoitteenamme on:

Lisätä lähisuhdeväkivallan osapuolten mahdollisuuksia ohjautua avun piiriin oikea-aikaisesti siirtämällä lähisuhdeväkivallan tunnistamisen painopistettä ennaltaehkäisyyn,

Panostaa monialaisen yhteistyön kehittämiseen, mikä mahdollistaa sujuvat ja tarvelähtöiset palvelut kaikille lähisuhdeväkivallan osapuolille,

Lisätä valmiutta tunnistaa lähisuhdeväkivaltaa sekä ottaa lähisuhteiden turvallisuus ja turvattomuus puheeksi,

Kehittää lähisuhdeväkivaltaan liittyvän asiakas- ja potilastiedon keruuta, jotta pystymme tulevaisuudessa suuntaamaan palveluja kuntalaisten tarpeisiin

Väestöryhmien huomiominen

Toimintasuunnitelman tavoitteet ja
toimenpiteet

- jalkautuvat läpileikaten organisaation palvelualueet
- huomioi kaikki ikäryhmät, haavoittuvassa asemassa olevia ja riskiryhmään kuuluvia
- kokonaisuutta edistetään yhteistyössä kuntien ja järjestöjen sekä toimijoiden kanssa

ALUEELLINEN LÄHISUHDEVÄKIVALLAN EHKÄISYN TOIMINTASUUNNIT
2025-2028

POHJOIS-KARJALAN HYVINVOINTIALUE

Päätavoitteet 2025 – 2028, ja valitut keinot tavoitteen edistämiseksi

Lisäämme lähisuhdeväkivallan osapuolten mahdollisuuksia ohjautua avun piiriin oikea-aikaisesti siirtämällä lähisuhdeväkivallan tunnistamisen painopistettä ennaltaehkäisyyn

1. Liittämällä systemaattinen puheeksiotto osaksi asiakas- ja potilastyön prosesseja
2. Ottamalla käyttöön ennaltaehkäisyä tukevia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä
3. Hyödyntämällä sähköisten palveluiden/digitaalisten ratkaisujen mahdollisuuksia

Panostamme monialaisen yhteistyön kehittämiseen, mikä mahdollistaa sujuvat ja tarvelähtöiset palvelut kaikille lähisuhdeväkivallan osapuolille

1. Jalkauttamalla MARAK –riskinarviointi toimintamalli suunnitelmallisesti kaikkiin toimintayksiköihin
2. Luomalla hyvinvointialueen palvelupolut koskien kaikkia lähisuhdeväkivallan osapuolia
3. Toteuttamalla Pohjois-Karjalan lähisuhdeväkivallan ehkäisyn rakenteen koordinoitua toimintaa

Lisäämme valmiutta tunnistaa lähisuhdeväkivaltaa ja ottaa lähisuhteiden turvallisuus/turvattomuus puheeksi

1. Vahvistamalla henkilöstön osaamista ja toimeenpanemalla lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koulutussuunnitelma
2. Lisäämällä viestintää kuntalaisten suuntaan, laadimme viestintäsuunnitelman lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn liittyen

Kehitämme lähisuhdeväkivaltaan liittyvän asiakas- ja potilastiedon keruuta, jotta pystymme tulevaisuudessa suuntaamaan palveluita kuntalaisten tarpeisiin

1. Laativalla lähisuhdeväkivaltaa koskevaan asiakas- ja potilastiedon kirjaamiseen yhteisiä ohjeistuksia
2. Varmistamalla lähisuhdeväkivaltaa koskevan tiedon tilastoinnin asiakas- ja potilastietojärjestelmässä

Keskeisiä toimenpiteitä syksyllä 2026 esimerkiksi

Lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilömallin pilotointi käynnistyy Pohjois-Karjalassa

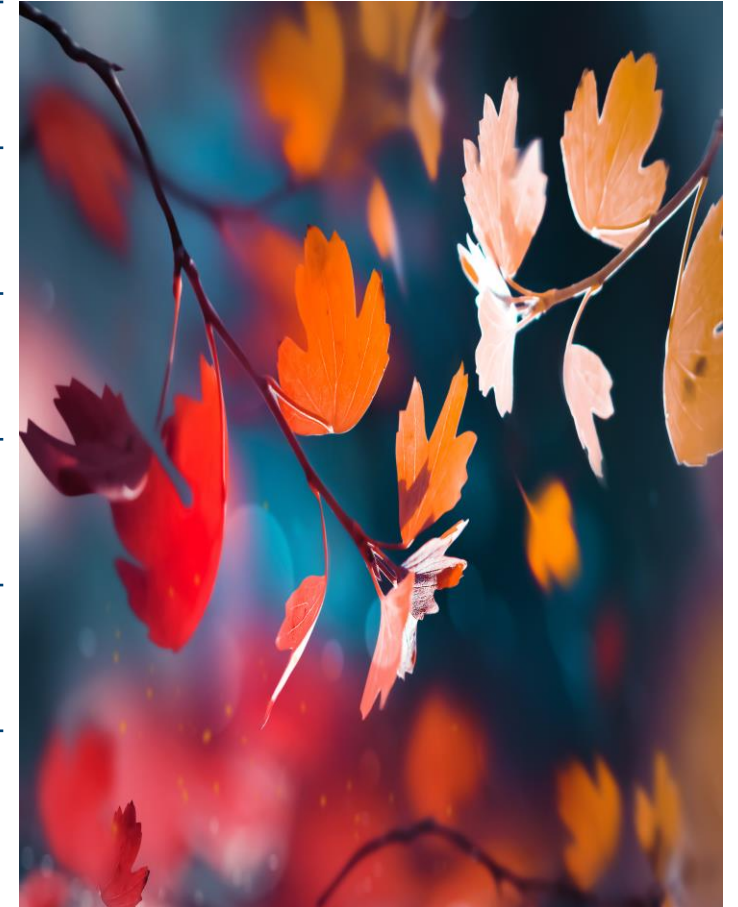
ELVA -ehkäise lähisuhdeväkivaltaa -toimintamalli tukee lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön johtamista yksiköissä

Henkilöstön osaamisen varmistaminen mm. lähisuhdeväkivallan ehkäisy –verkkokurssi osana perehdytystä, yksiköiden koulutussuunnitelmat

Viestinnän suunnittelu 2026 - 2027

Jatkuvana: Hyte –ohjelma - Hyvinvointisuunnitelma - Turvallinen arki ja ympäristö – toimenpiteiden edistäminen yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa → painospisteen siirtäminen ennaltaehkäisyyn

Hyte-kerroin työ: sairaalahoitoa vaativien vammojen syntymisen ehkäisy → vakavan väkivallan ehkäisy ja väkivallan uusiutumisen ehkäisy.

***Kiitos, ja hyvää syksyn
jatkoa!***